

Zvýšení odolnosti vůči vlivovému působení cizí moci v českém akademickém sektoru

26. dubna 2022

Odbor bezpečnostní politiky
Ministerstvo vnitra ČR

Kdo jsme a co děláme

- MV ČR, OBP, CTHH
- Audit národní bezpečnosti, 2017 (ANB)
- Akční plán k ANB
- Usnesení vlády, 2017 – úkol zvýšit odolnost státní správy vůči vlivovému působení cizí moci – zaveden systém školení/zvyšování povědomí
- 2021 - AP k Národní strategii pro čelení hybridnímu působení – úkolem je rozšířit a zkvalitnit systém prováděných protivilivových školení pro státní správu

Protivlivová opatření

- Hlavním cílem **není** ochrana utajovaných informací dle zák. č. 412/2005 Sb.; protivlivová opatření nicméně přidávají další ochrannou vrstvu; osvědčení fyzické osoby/podnikatele (bezpečnostní prověrka) anebo oznámení (V) podle zák. č. 412/2005 Sb. **nenahrazují** protivlivová opatření
- Citlivé informace – co to je?
- Základy přístupu:
 - **proaktivita, prevence**
 - **analýza rizik a jejich řízení** – o tom to nakonec celé je
 - řeší v současnosti neřešené bezpečnostní „díry“
 - **transparentnost, jednoduchost** a systém kontrolních pojistek
 - rozhodování zůstává v akademickém sektoru
- Neexistuje jednoduché/zázračné řešení + musí jít o živý proces (nastavení/vyhodnocení/úpravy)
- Jde o **posílení institucionální odolnosti** (s tím jde ruku v ruce i posílení **individuální odolnosti**)

Cizí moc

- Používáme velmi širokou definici
- Příklady:
 - Zpravodajské služby nepřátelských/nedemokratických/totalitních/... států
 - Další státní subjekty ovládané cizí mocí (think-tanky, polostátní firmy, výzkumné ústavy, ...)
 - Soukromé firmy
 - Kriminální prostředí
 - ...

Vlivové působení

- Angličtina používá: foreign influence, foreign malign influence anebo foreign interference => nejsou úplně synonyma, ale jsou mezi nimi jen jemné rozdíly
- **Ovlivňování** – přípustné, PR, reklama, lobbying, „soft power“, ...
- **Vlivové působení** – škodlivé/nepřípustné; cizí moc se ho dopouští pokud **sama anebo prostřednictvím třetí strany** vykonává zejména **skryté, klamavé, vynucující** či **korupční** aktivity směřující proti akademickým právům a svobodám, zájmům, hodnotám, ...

Základní kroky

- Uvědomění si, že rizika vlivového působení cizí moci jsou reálná.
- Manažerské rozhodnutí zda zvýšit odolnost proti vlivovému působení cizí moci ANO x NE? Řízení rizik x spoléhání se na štěstí a náhodu.
- Přečíst si Protivlivový manuál + existují i další materiály online (australský, britský, německý, kanadský, ...)
- Požádat o radu s aplikací (UK rektorát, MV/OBP/CTHH, like-minded skupina)

Základní otázky

- Co od zavedení protivilivových opatření očekáváme?
 - Nelze **vyločit lidské selhání**
 - **Jde o ochranu akademické instituce a jejích zájmů**
 - ochranu akademických práv a svobod
 - řízení reputačních rizik/ochranu dobrého jména
 - ochranu duševního vlastnictví
 - ochranu integrity výzkumu
 - některá operační rizika
 - okrajově i strategická rizika
 - ...
 - **Chránit nejen danou akademickou instituci, ale i její lidi** - dát jim nástroje k tomu, aby se mohli bránit.
 - Zvýšit institucionální odolnost; zabránit vzniku škody/snížit vzniklou škodu; snížit/zrušit právní odpovědnost „napadených“ akademiků.
 - **Zcela výjimečně** zákaz spolupráce s externími subjekty (cizí mocí); **zcela výjimečně** postih nějakého zaměstnance/akademika/studenta – existence možnosti sankce je velmi důležitá

Základní otázky

- Jak to udělat, aby to bylo funkční?
 - **Jednoduchost**
 - **Transparentnost** – musí být jasné kdo dělá co a proč + kontrolní mechanismy
 - **Kontroly a brzdy** – např. zavést kontrolní pravomoci, např. Akademického senátu
 - Výhodou akademické sféry je, že má mnoho expertů v různých oblastech – může je ad hoc zapojit + výměna zkušeností
- **Největší výzva:** jak systém nastavit, aby byl funkční, živý, využívaný, ale nezatěžoval nad únosnou míru práci akademiků/vědeckých pracovníků a ani rozpočet dané akademické instituce?

Tři pilíře pro zvýšení odolnosti

- I. – **každý má přístup k citlivým informacím**, které se mohou stát cílem zájmu cizí moci (jinými slovy: informace, které jsou pro někoho bezcenné mívají pro někoho jiného velkou cenu)
- II. – **každý se může stát předmětem zájmu** (vlivového působení) cizí moci (rozhodnutí je na dané cizí moci)
- III. – **každý se může bránit** - jsou k dispozici nástroje jak vlivové působení rozeznat a jak se v takových situacích zachovat; + mám místo, kam se obrátit (musí zajistit vedení dané akademické instituce)

Manuál

- Dvě základní části
 - Nastavení systému, na co pamatovat, ...
 - Základní vlivové techniky při působení na jednotlivce
 - CZ i ENG verze
(<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/terorismus-web-aktuality-aktuality-protivlivovy-manual-pro-sektor-vysokych-skol.aspx>)
- Ne nutně zavést přesně v popisované podobě, je potřeba to upravit na potřeby každé jednotlivé akademické instituce (za CTHH MV ČR je to psáno v obecné rovině)
- UK – OR ke zvýšení vlivové odolnosti (43/2021 Sb.) + e-learning, hlášení + vznikat budou due diligence, cestovní doporučení, ...
- **Scoring zemí** – výhody/nevýhody (ty převažují) => má jen velmi specifické užití

EK – odolnost vůči vlivovému působení

- EK (DG Research & Innovation) vydala v rámci debaty o zvyšování odolnosti akademické sféry vůči vlivovému působení cizí moci (dobrovolnou) metodiku pro zvýšení odolnosti VŠ a dalších vědecko-výzkumných institucí

Kam směřujeme

- Vznik protivlivové akademické like-minded skupiny – kontakty, zkušenosti, ...
- Ustavující setkání 5.dubna 2022 v Praze, pod patronací UK; na akademicko-manažerské úrovni, do budoucna primárně na pracovní úrovni
- CTHH bude zůstatvat na úrovni poradenské a konzultační
- Zapojeni jsou FAÚ, NÚKIB a do budoucna počítáme se zapojením (podle potřeb): MPO, SÚJB, bezpečnostní složky, ...

Kontakt

- Petr.bily@mvcz.cz